

Nämndplan 2022

Kollektivtrafiknämnden

Ansvarig verksamhet	Kollektivtrafiken
Kontakt	Lena Thorin lena.thorin@regionvarmland.se
Datum	2021-10-05
Diarienummer	KTN/210135
Region Värmland Regionens hus 651 82 Karlstad	

Innehållsförteckning

Region Värmlands vision.....	4
Region Värmlands värdegrund.....	4
Region Värmlands mål	4
Agenda 2030	4
Miljöplan 2021–2024	6
Nämndens mål	7
Förutsättningar som är styrande för nämndens ansvarsområden	7
Lagar och förordningar	7
Nationella och regionala mål samt strategier	7
Nämndens uppdrag och fokus för verksamhetsåret 2022	8
Digitalisering	8
Framtidens affärs- och kundmodeller	9
Utveckling av mobilitet och tjänster	9
Framtidens trafiksystem	10
Samverkan	11
Särskilda persontransporter	11
Post corona – kollektivtrafikens omstart.....	12
Uppdrag till regionstyrelsen	12
Budget	13
Uppföljningsplan	13
Internkontroll	13
Uppsiktsplikt	13
Bilagor.....	15
Mätplan.....	15

Region Värmlands vision

Livskvalitet i världsklass - genom att arbeta för att nå effektmålen trygga och nöjda invånare, attraktivt och hållbart Värmland, god, jämlik och jämställd hälsa samt en hållbar organisation styr Region Värmland mot visionen – livskvalitet i världsklass.

Region Värmlands värdegrund

För alla i Värmland - vi är till för att alla i Värmland ska må bra och för att vår region ska vara attraktiv och konkurrenskraftig.

Tillsammans

Tillsammans blir vi bättre. Därför respekterar vi varandras arbete, ser vår roll i helheten, samarbetar och förstår att alla är viktiga. Olikheter berikar och utvecklar oss – ökad mångfald, jämlikhet och jämställdhet breddar våra perspektiv. Vi lyssnar, är lättillgängliga och kommunicerar tydligt. För oss är god kommunikation alltid schyst och inkluderande.

Framåt

Vi strävar alltid efter att bli bättre. Därför är vi nyfikna, lyhörda och öppna för nya idéer. Vi förstår att vi måste vara handlingskraftiga och modiga, men aldrig dumdristiga. Därför lär vi av det vi gör bra, men också av det som blir mindre bra. Vi vill bidra till ett Värmland där alla ges samma förutsättningar till ett gott liv, och där invånarna har tillit och förtroende för vårt arbete. Det gör vi genom att prioritera ekonomisk-, social- och miljömässig hållbarhet och ett förhållningssätt som bygger på inkludering och respekt.

Vi bryr oss

Vi är engagerade i det vi gör, tar ansvar och använder vår kunskap, känsla och kompetens för att göra skillnad. Respekten för allas lika och okränkbara värde oavsett ålder, kön, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, religion, funktionshinder, könsöverskridande identitet, social situation eller bostadsort är fundamental – därför uppträder vi alltid respektfullt och professionellt.

Kvalitet

Vår verksamhet kännetecknas av kunskap och kvalitet. Vi tar ansvar för att nå goda resultat genom att ha helhetssyn, vara kostnadseffektiva och ständigt utveckla vår kompetens och våra arbetssätt. Ett engagerat medarbetar- och ledarskap skapar förutsättningar för att vi tillsammans når våra mål.

Region Värmlands mål

Effektmålen är enligt regionplan 2022:

- Trygga och nöjda invånare
- Attraktivt och hållbart Värmland
- God, jämlik och jämställd hälsa
- Hållbar organisation

Inom målet *Hållbar organisation* ingår:

- Hållbart arbetsliv
- Minskat miljöavtryck
- Ekonomi i balans
- Respektfulla möten

Agenda 2030

Verksamheten inom nämndens ansvarsområde arbetar aktivt med hållbar utveckling och målen i Agenda 2030. Kollektivtrafiken strävar efter att varje planerat uppdrag ska utvärderas utifrån hållbarhet som en underliggande aspekt för genomförande på samma sätt som exempelvis den ekonomiska aspekten utvärderas. Målen i Agenda 2030 är inkluderade i det Regionala

Trafikförsörjningsprogrammet, som är det strategidokument som styr den regionala kollektivtrafikmyndighetens arbete. Kollektivtrafiken är en samhällsaktör som tangerar många av de mål Agenda 2030 berör och följande mål har tydligast koppling:

Delmål 3.6: Till 2020 halvera antalet dödsfall och skador i trafikolyckor.

Kollektivtrafik innebär färre bilar på vägarna vilket minskar risken för trafikolyckor. Detta bidrar till riksdagens nollvision för skador i trafiken.

Delmål 3.9: Minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier, föroreningar och utsläpp.

Genom biobränslen och färre fordon på vägarna genereras mindre mängd utsläpp.

Delmål 5.1: Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor.

I egenskap av arbetsgivare med stor andel kvinnor är det särskilt viktigt att arbeta för kvinnors arbetsvillkor.

Delmål 8.5: Uppnå full sysselsättning med anständiga arbetsvillkor och lika lön för likvärdigt arbete för alla.

Kollektivtrafiken bidrar till exempel genom att ställa krav vid upphandlingar motsvarande kollektivavtal. Kollektivtrafiken bidrar även genom ökad tillgänglighet till en större arbetsmarknad och fler möjligheter till sysselsättning.

Delmål 9.1: Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet.

Kollektivtrafiken bidrar genom att vara en aktiv aktör i samhällsplanering. Till exempel genom att vara med i ett tidigt skede i planering av nya bostadsområden.

Delmål 10.2: Alla oavsett ålder, kön, etnicitet och funktionsnedsättning ska inkluderas i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Kollektivtrafiken minskar ojämlikheter gällande transportmöjligheter och möjliggör människors förflyttning oberoende av socioekonomisk bakgrund.

Delmål 11.2: Senast 2030 tillhandahålla tillgång till säkra, ekonomiskt överkomliga, tillgängliga och hållbara transportsystem för alla. Förbättra trafiksäkerheten, särskilt genom att bygga ut kollektivtrafiken, med särskild uppmärksamhet på behoven hos människor i utsatta situationer, kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning samt äldre personer.

Kollektivtrafiken i Värmland bidrar till detta delmål genom att tillhandahålla trygga och smarta transportlösningar till länets invånare oavsett livssituation och behov. Detta görs möjligt genom kontinuerligt kvalitetsarbete tillsammans med upphandlade entreprenörer utifrån fem målområden (avgång i rätt tid, helt och rent fordon, bra bemötande, trygg och säker resa och korrekt störningsinformation). Genom att utveckla trafiksystemet så att det möter människors behov förbättrar den möjligheterna att använda kollektivtrafiken på olika tider och platser för olika typer av resor.

Genom olika lösningar kan personer med funktionsnedsättningar resa med kollektivtrafiken. Detta genom till exempel tillgänglighetsanpassade fordon och hållplatsmiljöer.

Ytterligare ett fokus för att bidra till delmålet är användbarhet vilket betyder att kollektivtrafikens system ska vara enkla och tydliga för resenärerna. Exempelvis smidiga system för betalning och information. Appar, webbplatser och andra informationssystem utvecklas kontinuerligt för att möta nya behov.

Delmål 12.7: Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar.

Kollektivtrafiken bidrar genom att inkludera fler hållbarhetsaspekter än pris, till exempel sociala villkor, i upphandlingarna.

Delmål 12.8: Säkerställa att människor överallt har den information och medvetenhet som behövs för en hållbar utveckling.

Bidra till att fler invånare i Värmland inser kollektivtrafikens betydelse för en hållbar utveckling.

Delmål 13.2: Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå.

Kollektivtrafiken bidrar genom att integrera klimatåtgärder i styrande dokument, till exempel i det regionala trafikförsörjningsprogrammet.

Delmål 13.3: Öka kunskap och kapacitet för att hantera klimatförändringar.

Genom ökad kunskap om klimatpåverkan bland medarbetarna kan verksamheten planeras bättre för att minska miljö- och klimatavtryck.

Miljöplan 2021–2024

Regionfullmäktige beslutade den 2 juni 2021 om Miljöplan 2021–2024 (Dnr. RS/191946), med syfte att öka takten i omställningsarbetet till att bli en ekologiskt hållbar organisation och även bidra till att uppnå en social och ekonomisk hållbarhet. Miljöplanen omfattar primärt Region Värmlands interna miljöarbete och har fokus på att minska organisationens miljöpåverkan. Miljöplanen har tre övergripande mål:

- Vi minimerar vårt klimatavtryck.
- Vi använder våra resurser klokt.
- Vi bidrar till hälsosamma miljöer.

Till dessa mål kopplas sju målområden, där kollektivtrafiknämnden direkt bidrar till måluppfyllelse inom resor och transport samt inköp och resursförbrukning, och indirekt bidrar till måluppfyllelse inom fastighetsdrift och byggnation.

Inom målområde resor och transporter lyfts att fordon inom kollektivtrafiken behöver anpassas till tillgängliga fossilfria alternativ, att sjukresor i större utsträckning sker med kollektiva färdmedel samt att en attraktiv kollektivtrafik är avgörande för att få fler att välja bort bilen. I linje med de föreslagna målen för regionalt trafikförsörjningsprogram 2022–2026 ska fokus ligga på att öka marknadsandelen för det hållbara resandet. Andelen förnybara drivmedel inom den allmänna kollektivtrafiken är av betydelse för regionens klimatavtryck, med målet att allmän kollektivtrafik buss samt servicelinjer ska drivas med 100 procent förnybara drivmedel år 2024. Det finns även en ambition att tillsammans med länets kommuner arbeta för att öka andelen förnybart drivmedel inom skol- och servicetrafiken.

Enligt kollektivtrafiknämndens reglemente ansvarar nämnden för upphandling inom ramen för allmän trafikplikt samt för upphandling av sjukresor, färdtjänst och skoltrafik. Inom målområde inköp och resursförbrukning lyfter miljöplan 2021–2024 att upphandling är ett kraftfullt och strategiskt verktyg för att påverka regionens resursförbrukning och konsumtionsmönster. Nämnden bidrar till att mål om ökad miljönytta av genomförda upphandlingar ska öka och att antalet uppföljningar av avtal med miljökrav ska öka.

Nämndens mål

Kollektivtrafiknämndens resultatmål för 2022 är formulerad i Regionplanen.

- God tillgänglighet och service
- Minskad miljö- och klimatpåverkan

Målen innebär att:

- Nämnden ska skapa förutsättningar för smart resande i Värmland och på så vis bidra till en levande region. Smart står för bekvämt, resurseffektivt, attraktivt, hållbart, enkelt, tillförlitligt och tillgängligt. Genom att ta ansvar för helheten i det framväxande mobilitetssystemet bidrar nämnden till en hållbar regional utveckling. Nämnden ska verka för att en resa med kollektivtrafiken i Värmland ska vara trygg, säker och punktlig. Servicen ska vara god och invånarna ska känna att de kan resa med kollektivtrafiken, oavsett vilket syfte de har med resan och oavsett var i länet de befinner sig, samt veta att de kommer fram i tid och med god komfort. På så vis medverkar nämnden till en socialt och ekonomiskt hållbar utveckling av Värmland, med möjligheter att bo och leva i hela regionen.
- Nämnden ska verka för att öka kollektivtrafikens andel av det motoriserade resandet och förbättra kollektivtrafikens egen miljöprestanda. På så vis bidrar nämnden till en miljömässigt hållbar utveckling.

Förutsättningar som är styrande för nämndens ansvarsområden

Nämndens uppdrag utgår från reglemente *Allmänna bestämmelser för styrelse och nämnder* (RS/190104), *Reglemente kollektivtrafiknämnden* (RS/191976), *Överenskommelse om ansvar för regional kollektivtrafik i Värmland* (KTN/190014) och övriga relevanta styrande dokument.

Region Värmlands och nämndens uppdrag regleras bland annat av regeringsformen, kommunallagen och förvaltningslagen.

Kollektivtrafiken bidrar starkt till samhällsnytta och medverkar till att uppfylla övergripande politiska mål, till exempel när det gäller regional utveckling, hållbarhet, tillgänglighet och sysselsättning. För att uppnå samhällsmål inom andra områden än resande ska den regionala kollektivtrafiken, enligt intentionerna i kollektivtrafiklagen, utvecklas i samklang med lokala och regionala strategidokument inom samhällsplanering, infrastruktur och regional utveckling.

Enligt lagen (2010:1065) om kollektivtrafik ska det finnas en regional kollektivtrafikmyndighet (RKM) i varje län. Region Värmland är regional kollektivtrafikmyndighet i Värmland.

Lagar och förordningar

Kollektivtrafiknämnden ska inom sitt verksamhetsområde följa vad som anges i lag eller annan författning. För kollektivtrafiknämnden gäller särskilt att beakta:

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 (kollektivtrafikförordning)
- Lag (2010:1065) om kollektivtrafik
- Lag (1997:736) om färdtjänst
- Lag (1997:735) om riksfärdtjänst
- Järnvägslag (2004:519)

Nationella och regionala mål samt strategier

Utöver dessa lagar och förordningar har nämnden att särskilt beakta följande:

- EU:s mål inom persontransportområdet
- De nationella transportpolitiska målen
- Nationella miljö- och klimatmål; Klimatmål för transportsektorn, Generationsmålet och 16 miljö kvalitetsmål
- Värmlandsstrategin 2040

- Målbild för kollektivtrafik i Värmland 2040 och Regionalt trafikförsörjningsprogram för Värmland 2022–2026
- Länsplan för regional transportinfrastruktur i Värmland

Kollektivtrafiknämnden bidrar även till måluppfyllelse för regionala och kommunala strategier, exempelvis följande:

- Energi- och klimatstrategi för Värmland
- Regional folkhälsostراتيجية
- På kommunal nivå till exempel översiktsplaner och trafikplaner

Nämndens uppdrag och fokus för verksamhetsåret 2022

I Regionalt trafikförsörjningsprogram för Värmland 2022–2026 har fem fokusprocesser för utveckling av det kollektiva och hållbara resandet i Värmland identifierats. Nämndens fokus för verksamhetsåret för den allmänna kollektivtrafiken utgår från dessa fem fokusprocesser. Till dessa fem processer läggs ett fokusområde för de särskilda persontransporterna (service- och skoltrafik) samt ett särskilt fokus på post-corona och den omstart som krävs för att återta marknadsandelar som förlorats under covid-19-pandemin.

Fokusprocesserna är övergripande områden nämnden prioriterar och som kommer att vara i fokus under flera år framåt. Det finns många överlappningar mellan olika områden och utvecklingen sker genom att arbeta med dessa områden på ett samlat och samordnat sätt i verksamheten. Inom varje område redovisas vad nämnden särskilt kommer att fokusera på under 2022.

Nämndens fokusområden är:

- Digitalisering
- Framtidens affärs- och kundmodeller
- Utveckling av mobilitet och tjänster
- Framtidens trafiksystem
- Samverkan
- Särskilda persontransporter
- Post-corona kollektivtrafikens omstart

Digitalisering

En digitaliseringsstrategi för hela Region Värmland behöver ligga i linje med regionens strategiska mål. Samtidigt är det viktigt att verksamheternas unika behov av digital utveckling säkerställs. Ett arbete pågår för att hitta strukturer och former för samverkan i den digitala utvecklingen inom hela Region Värmland.

Digitalisering är en möjlighet, men också en utmaning, för en regional kollektivtrafikmyndighet. Kollektivtrafiken är en datadriven verksamhet som genom att hålla god kvalitet på den data som genereras kan använda denna vid beslutsfattande. Data kan också användas för att bättre målgruppsanpassa lösningar för information, biljetter, produkter och trafik. Öppna data är viktig för innovation och tjänsteutveckling. För att möta resenärerna och invånarna i Värmland och kunna erbjuda relevanta tjänster för en attraktiv kollektivtrafik kommer den digitala utvecklingen att vara en av grundstenarna.

Internt kommer det att krävas digital utveckling inom många av kollektivtrafikens områden för att öka effektivisering och tillgänglighet till tjänster. Ett antal förstudier har påbörjats för att välja nya och modernare system för bland annat skoltrafik och servicetrafik. De nya systemen som behöver implementeras under 2022 är inte enbart en ersättning för tidigare system utan tillför nya moderna funktioner.

Under året kommer nämnden att fokusera på:

- Fortsatt utveckling av kollektivtrafikens e-tjänsteportal.

- Implementering av *Busklubben* (skoltrafikapp) i kommunerna.
- Samordna och vidareutveckla förvaltningsmodeller för den digitala utvecklingen tillsammans med övriga delar av regionen.
- Förstudie av digitala tjänster utifrån universell utformning. Med universell utformning avses att säkerställa tjänsterna så att de utan särskild anpassning kan användas av alla i möjligaste mån.

Framtidens affärs- och kundmodeller

En betydande andel av kollektivtrafikens finansiering kommer från kundens betalning av resor i systemet. För att förenkla för resenärer och säkerställa framtida intäkter behöver ett nytt biljett- och betalsystem utvecklas, då nuvarande system är föråldrat och det finns begränsningar i möjligheter till utveckling av affärsmodeller och produktutbud. En ökad tillgänglighet till kollektivtrafiken, genom enklare system för köp av biljetter samt ett anpassat produktutbud, bidrar till ett ökat hållbart resande.

Priser och produkter i kollektivtrafiksystemet beslutas av Region Värmland i egenskap av regional kollektivtrafikmyndighet. Genom att anpassa användningsreglerna kan olika politiska mål med kollektivtrafiken uppnås. Ett modernt pris- och produktsystem är möjligt att implementera när det finns tekniska förutsättningar i ett nytt biljett- och betalsystem.

Dagens kundmodeller liksom priser och produkter är nära förknippade med de två varumärkena Värmlandstrafik och Karlstadsbuss. Genom beslut om en ny varumärkeshierarki i Region Värmland samt ett nytt varumärke för kollektivtrafiken (Värmlandstrafiken) skapas möjligheter till enhetliga affärs- och kundmodeller i Värmland.

Under året kommer nämnden att fokusera på:

- Påbörja implementering av ett nytt biljett- och betalsystem.
- Utvärdera harmonisering av priser och produkter, fortsätta en aktiv dialog i nämnd och förvaltning om olika prissystem, pilottesta nya lösningar i prissystemet, som ett led i att forma en ny modell för priser och produkter till det framtida biljettsystemet.
- Starta implementering av ett nytt varumärke för kollektivtrafiken i Värmland.

Utveckling av mobilitet och tjänster

Region Värmland ska skapa förutsättningar för smart resande och bidra till en levande region. Smart står för: bekvämt, resurseffektivt, attraktivt, hållbart, enkelt, tillförlitligt och tillgängligt. Utvecklingen av mobilitet ska alltid ske utifrån invånarnas förutsättningar, behov, beteenden och förväntningar. Smart innebär också att Region Värmland ska arbeta kreativt och utmanade för att hitta nya tjänster och lösningar för att möta invånarnas transportbehov.

Kollektivtrafikens tillgänglighet kan övergripande delas in i tre delar; grundläggande tillgänglighet till resande och kollektivtrafiksystemet som helhet, geografisk tillgänglighet och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Med kollektivtrafiken i Region Värmland ska det vara möjligt för alla resenärer att kunna planera sin resa, köpa och använda biljett, ta sig till och från samt vistas i och orientera sig på hållplats eller station, ta del av information, samt kliva på och av fordonet, hitta en sittplats och genomföra resan.

Region Värmland utgår från principen om universell utformning i sitt arbete, vilket innebär att produkter, miljöer, program och tjänster ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning.

Region Värmland har som regional aktör ett stort ansvar att få samhället att fungera samtidigt som man underlättar för invånarna att göra mer klimatsmarta val. De utmaningar regionen står inför kan inte enbart lösas med bättre kollektivtrafik, utan ett större grepp om helheten måste tas vilket innebär satsningar och mod att våga prova nytt. Regionen måste driva utvecklingen och samarbeta kring hållbar mobilitet med en rad andra aktörer och tillsammans med invånarna.

För att uppnå målen om smart resande utgår regionen från flexibel mobilitet där flera olika trafikslag samt olika typer av service och digitala system samverkar för att underlätta och erbjuda ett mer flexibelt och hållbart resande. Det kan till exempel vara nya resetjänster i form av samåkning eller nya lösningar för distribution av varor och tjänster i samspel med kollektivtrafiken. Detta kräver att den allmänna kollektivtrafiken är öppen för att testa nya lösningar och tjänster.

Utveckling sker med målet att bidra till en ökad andel hållbara resor och att skapa ett värde för hela Värmland. Genom att samverka på nya sätt och utforska, där resultatet är svårt att förutse, kan lärdomar erhållas och nya idéer skapas. Detta görs genom att vara flexibel och att våga prova, men också genom att lämna utrymme för att reflektera, förändra och våga riskera att misslyckas.

Under året kommer nämnden att fokusera på:

- Implementering av mixtrafik (erbjuda allmänheten att resa i skoltrafiken) i kommunerna.
- Pilottest av nya trafikerbjudande och tjänster (exempelvis turism, fritids- och helgerbjudanden) för att öka marknadsandelen.
- Aktiviteter för ökad tillgänglighet i kollektivtrafiksystemet.

Framtidens trafiksystem

Framtidens trafiksystem kommer att bestå av olika typer av trafik och fordon, exempelvis tåg, expressbussar och dynamisk, anropsstyrd kollektivtrafik (OnDemand). Framtidens trafiksystem ska präglas av hållbarhet utifrån att bidra till ett ökat hållbart resande, ökad tillgänglighet samt drivas med förnybara drivmedel. Systemet ska utgå från effektivitet med syfte att med tillgängliga resurser uppnå ett så hållbart transportsystem i Värmland som möjligt. Trafiksystemet ska möta värmlänningarnas resebehov i sina dagliga resor men även stödja besöksnäringens behov och vara ett attraktivt alternativ för fritidsresor.

Region Värmland bedriver persontrafik genom upphandling på tre tågbanor i Värmland. Det är Fryksdalsbanan, Värmlandsbanan och Vänerbanan. Kapacitet och tillgång till tågtrafik på banorna skiljer sig åt och har förändrats under åren. Kollektivtrafiknämnden har under perioden 2019 till och med 2021 gett förvaltningen olika uppdrag för att öka tillgänglighet till persontrafik på tåg i Värmland. Uppdragen rör bland annat att utreda förutsättningar för att återöppna fler hållplatser, anordna tågstopp och bedriva persontransport på olika tågbanor i länet. Några stationer har så här långt öppnats på prov på Fryksdalsbanan och Värmlandsbanan och andra trafiklösningar för resor har tagits fram för att öka den geografiska tillgängligheten längs järnvägskorridorerna. Fortsatt arbete med tågtrafiken kommer att samlas i en strategi som balanserar åtgärder på såväl lång som kort sikt i fortsatt utveckling av tågsystemet.

År 2025 löper nuvarande trafikavtal för region- och tätortstrafiken som utförs med buss ut. Upphandlingsförfarande för ny trafik startar ett par år innan 2025 och innan dess behöver en behovsanalys gällande vilken trafik och vilka typer av fordon som ska upphandlas vara klar. Fokus i kommande upphandling är att skapa synergier med samtliga trafikslag för en helhetslösning som även tar hänsyn till kommersiell trafik och nya mobilitetslösningar. Trafikupphandlingen har bland annat betydelse för resenärens tillgång till transport, möjligheter till olika typer av samarbeten och kostnader för trafiken. Med hänsyn till trafikavtalens längd, ofta tio år, och med dess stora investeringar i fordon och system är det viktigt att grundarbete och strategiska avvägningar är nogra värderade och ligger till grund för beslut. Samtidigt sker tekniska innovationer och förändringar i omvärlden allt snabbare vilket ökar behovet av flexibilitet i trafikavtalen.

Ett uppdrag att utreda trafik i egen regi har påbörjats. Arbetet med att forma framtidens trafik för region- och tätortstrafiken i form av behovsanalys för att utveckla ett effektivt trafiksystem med god tillgänglighet för värmlänningen kommer att ske i en projektform som är oberoende av i vilken form trafiken kommer att utföras initialt.

Som en del i framtidens trafiksystem pågår utveckling och utbyggnad av Karlstadsstråket, snabbusslinjen i Karlstads tätort. Linjen är ett så kallat kapacitetsstarkt stråk, vilket innebär att bussarna som trafikerar linjen har ett fåtal stopp, prioriterad framkomlighet i trafiken och gen linjesträckning för att minska restiden. Trafiken ska kännetecknas av högt utbud, hög framkomlighet

och attraktiv restid. Karlstadsstråket byggs stegvis ut med målsättningen att den nuvarande snabbusslinjen ska gå från Bergvik i väster till Välsviken i öster, via bland annat Centralsjukhuset Karlstad, Stora torget och Karlstads universitet. Det färdigbyggda Karlstadsstråket, med tre snabbusslinjer, kommer att täcka en stor del av Karlstad tätort och bli ett attraktivt val för resenären.

Ett arbete med utveckling av tätortstrafiken i övriga kommuner med tätortstrafik har påbörjats i Kristinehamn och kommer att fortsätta i övriga kommuner. Ett nytt linjenät för Kristinehamns tätort har arbetats fram tillsammans och det kommer att förändras i den takt som infrastrukturen medger.

Under året kommer nämnden att fokusera på:

- Projekt nästa generation bussystem i Värmland.
- Utvärderingar av implementerade trafiklösningar, samt rese- och kundundersökningar utifrån verksamhetens analysbehov.
- Pilottester av dynamisk, anropsstyrd kollektivtrafik (OnDemand) på tre olika platser i länet.
- Tågstrategi
- Nästa etapp i utbyggnaden av Karlstadsstråket
- Uppstart utveckling av nytt linjenät i Kristinehamns tätort.

Samverkan

För att uppnå målet om ett ökat hållbart resande samt för att erhålla ett sammanhängande mobilitetssystem är samverkan en av nycklarna. Region Värmlands roll som ansvarig för helheten i det framväxande mobilitetssystemet innebär ett ansvar för att de olika delarna och aktörerna i systemet ska fungera smidigt och sammanhållet, och därmed skapa en bra helhetsupplevelse för invånarna. För att skapa framgångsrik samverkan behöver plattformar och forum för olika aktörer identifieras, vilket kan utgå ifrån befintliga samarbeten eller vid behov starta nya.

För att skapa en sammanhängande infrastruktur och ett hållbart mobilitetssystem behöver regionen samverka med aktörer inom samhällsplaneringen, exempelvis kommuner, andra regioner, Trafikverket och Länsstyrelsen. Kollektivtrafiken är en viktig del i samhällsutvecklingen och det är därför viktigt att ha ett nära samarbete med de aktörer i länet som arbetar med dessa frågor. Det är även viktigt att kollektivtrafiknämnden samverkar med den regionala utvecklingsnämnden för att förbättra kollektivtrafikens infrastruktur.

Nämnden har ansvar för att samråda med länets kommuner om kollektivtrafik. För de kommuner som har tätortstrafik ska samordningen mellan kollektivtrafiken och respektive kommuns stads- och samhällsplanering stärkas i enlighet med upprättat samverkansavtal. Ett utskott för tätortstrafik har inrättats för att underlätta denna samverkan. Genom att ta fram gemensamma handlingsplaner för utveckling av det hållbara resandet med utgångspunkt i invånarnas behov förväntas kollektivtrafikens marknadsandel öka.

Under året kommer nämnden att fokusera på:

- Implementering av handlingsplaner inom Kristinehamns och Karlstads kommuner.
- Fortsatt utveckling av Resecentrum Karlstad tillsammans med berörda parter.
- Vidareutveckla formerna för samverkan i samhälls- och infrastrukturutveckling tillsammans med regionala utvecklingsnämnden (RUN) och kommunerna.
- Utforma riktlinjer för uppföljning av *Överenskommelse om ansvar för regional kollektivtrafik i Värmland*.

Särskilda persontransporter

Särskilda persontransporter är de som inte betraktas som allmänna, det vill säga att det är särskilda regelverk som reglerar vilka resenärer som får resa med denna trafik. Till särskilda persontransporter räknas servicetrafiken (som delas upp i sjukresor samt färdtjänst och riksferdtjänst) samt skoltrafiken.

Inom nämndens verksamhetsområde ingår att utföra regionens patient/sjukresor med tillhörande beställningscentral.

Regionala kollektivtrafikmyndigheten (RKM) är utförare av färdtjänst i länets samtliga kommuner. Kommunen ersätter myndighetens nettokostnad för trafiken. Ansvaret regleras i särskilda avtal med respektive kommun.

Skolskjuts är en kommunal uppgift enligt skollag (2010:800). Alla kommuner i länet utom Karlstads kommun har överenskommit med RKM om att överta uppgiften att upphandla skolskjuts samt samordna trafiken. Kommunen ersätter myndighetens nettokostnad för trafiken. Överenskommelsen regleras i särskilda avtal med respektive kommun.

Under året kommer nämnden att fokusera på:

- Beslut om nytt regelverk för servicetrafiken (färdtjänst, riksfärdtjänst och sjukresor).
- Upphandling servicetrafik
- Fortsätta utveckling av IT-system för skoltrafik och servicetrafik

Post corona – kollektivtrafikens omstart

Covid-19-pandemi har pågått sedan mars 2020 och situationen är i högsta grad olik det mesta vi tidigare upplevt. Något som påverkats starkt av detta är resandet. I stället för att driva kampanjer för att locka till sig fler resenärer till kollektivtrafiken fick alla regionala kollektivtrafikmyndigheter (RKM) den 17 mars 2020 helt ställa om. Då gick Folkhälsomyndigheten (FHM) ut med restriktioner och råd om att undvika icke nödvändiga resor inom landet. I början av april 2020 kom ytterligare råd om att undvika trängsel inom kollektivtrafiken:

”I kollektivtrafik och allmänna färdmedel bör antalet resenärer begränsas, och antalet turer anpassas så att trängsel kan undvikas.” Sveriges RKM:er fick då i stället gå ut med budskap om att inte resa med kollektivtrafiken, om det inte var nödvändigt. Det är en omställning som lett till en minskning av antalet resenärer inom kollektivtrafiken. Region Värmland hade under april och maj 2020 en minskning av antal påstigande resenärer i den allmänna kollektivtrafiken på ungefär 50 procent jämfört med samma månader 2019. Runt om i landet fanns det RKM:er som hade minskningar på upp till 70 procent.

Förvaltningen har arbetat med en analys och handlingsplan som grund för beslut om åtgärder för en omstart efter pandemin. Utifrån omvärldsanalysen är det tydligt att det, trots Folkhälsomyndighetens plan för samhällets återöppnande, återstår en fortsatt stor osäkerhet kring hur kollektivtrafiken bör agera. Ett exempel på att Folkhälsomyndighetens plan inte är allena rådande är de skärpta restriktioner som infördes i länet av Smittskydd Värmland under juni 2021. Det visar att beslut om att ändra nivå kan innebära både lättnader och skärpningar av restriktioner och rekommendationer.

För att skapa effektivitet i arbetet och strategier gällande att återfå gamla kunder och locka nya kunder krävs det ett fokus på genomförandet av insatserna samtidigt som det finns utrymme för att ompröva redan fattade beslut.

Agilitet lyfts därför fram som en viktig egenskap då Region Värmland kollektivtrafik behöver kunna anpassa arbetssätt efter skiftande förutsättningar som kan uppstå. I handlingsplanen föreslås arbetet utgå utifrån tre fokusområden; Trygghet, Flexibilitet och Kollektivtrafiken som möjliggörare.

Under året kommer nämnden att fokusera på

- Följa upp och utvärdera nya resmönster och resebehov utifrån de förändringar som covid-19-pandemin bidragit till.
- Implementering av handlingsplan post corona

Uppdrag till regionstyrelsen

Nämndens uppdrag till regionstyrelsen är att genomföra verksamheten under 2022 enligt nämndplanen. Genom att godkänna uppdraget ansvarar regionstyrelsen mot nämnden för att verksamheten genomförs i enlighet med planen.

Nämndens uppdrag till regionstyrelsen för genomförandet avser följande:

- Styrelsens förvaltning ska bedriva verksamheten som nämnden svarar för i enlighet med nämndplanen och budget.
- Styrelsens förvaltning ska bereda nämndens ärenden.
- Styrelsens förvaltning ska biträda nämnden att ta fram de uppgifter nämnden efterfrågar och som erfordras för nämndens uppdrag.
- Styrelsens förvaltning ska följa upp den verksamhet som nämnden genomför för nämndens räkning och rapportera till nämnden i enlighet med uppföljningsplan.
- Styrelsens förvaltning ska vidta de åtgärder som nämnden uppdrar till regionstyrelsen under förutsättning att nämnden finansierar åtgärderna.

Budget

Nämndens budget omfattar den nettokostnadsram som nämnden disponerar utifrån fullmäktiges beslut. I begreppet nettokostnader ingår verksamhetens intäkter och kostnader, med undantag för de finansiella kostnaderna.

Den beslutade nettokostnadsramen 2022 för nämnden är 751,6 miljoner kronor. Störst del av budgeten finansierar trafik kostnader. Övriga kostnader är externa tjänster, personalkostnader och avskrivningar.

Eventuella budgetväxlingar, som är överenskomna gällande uppdrag och resurs/budget mellan nämnder, beslutas i regionstyrelsen. Beslut om förändring innebär justerad ram.

Uppföljningsplan

Två gånger per år (via en årsredovisning respektive en delårsrapport) ska nämnden redovisa till regionfullmäktige hur den har fullgjort de uppdrag som regionfullmäktige har lämnat till den i reglemente och regionplan. Redovisningen följer regionfullmäktiges mätplan. I årsredovisningen sker även separat uppföljning av tillkommande uppdrag. Regionstyrelsen har ansvar för att samordna de övriga nämndernas redovisningar inför beslut i regionfullmäktige.

Nämndens mätplan visar ett urval indikatorer som ska följas upp för respektive mål och med vilken frekvens som uppföljningen ska göras. Indikatornivån är ett underlag för bedömning av måluppfyllelsen för respektive indikator. Nämndens mätplan ingår i nämndplanen som en bilaga. Regionstyrelsen tar även del av rapporteringen som sker utifrån övriga nämnder och fullmäktiges mätplaner.

Internkontroll

Regionstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en tillräcklig intern kontroll inom Region Värmland.

Enligt Kommunallagen 6 kap 6§ ansvarar nämnderna för att det finns en tillräcklig intern kontroll inom sina respektive ansvarsområden. Med nämnder avses även regionstyrelsen i sin roll som verksamhetsansvarig för vissa områden. Regionstyrelsen fastställer årligen en intern kontrollplan som innehåller regionövergripande kontrollmoment.

Regionstyrelsen ska utifrån egen riskbedömning besluta om egna kontrollmoment vid sidan av den regionövergripande kontrollplanen. Regionstyrelsen ska även vid behov initiera åtgärder som följd av resultaten av såväl regionövergripande som egna kontrollmoment. Regionstyrelsen ska årligen informera fullmäktige om organisationens samlade arbete med intern kontroll.

Uppsiktsplikt

Enligt *Kommunallagen* 6 kap 1§ har regionstyrelsen uppsiktsplikt över övriga nämnder. Regionstyrelsen ska också ha uppsikt över Region Värmlands verksamhet som bedrivs i regionens bolag, stiftelser, föreningar och kommunalförbund där organisationen är medlem. Detta rapporteras i regionstyrelsens ordinarie rapportering till regionfullmäktige.

Regionstyrelsens uppsiktsplikt säkerställs genom att regionstyrelsen har möten med företrädare för respektive nämnd och andra organisationer samt tar del av protokoll, verksamhetsplaner och årsredovisningar från de verksamheter som regionstyrelsen har uppsiktsplikt över. För Region Värmlands nämnder säkerställs dessutom uppsiktsplikten genom rapportering till regionstyrelsen.

Bilagor

Mätplan

Det övergripande målet för den allmänna kollektivtrafiken i Värmland är att det hållbara resandet ska få en ökande marknadsandel av de regionala persontransporterna. Region Värmland har en viktig roll i att medverka till en socialt och ekonomiskt hållbar utveckling i Värmland. Region Värmland ska bland annat göra det enkelt för invånarna att resa hållbart.

Resenärens och invånarens upplevelse av kollektivtrafiken blir ett sätt att mäta relevansen vilket förväntas leda till det övergripande målet om ökad andel hållbart resande. Upplevelsen mäts genom måtten nöjdhet, trygghet och enkelt. Vi följer även upp upplevd tillgänglighet för att få svar på hur resenärer uppfattar att systemet passar för deras behov vilket också är ett mått som visar invånarnas möjligheter (upplevda) att göra hållbara val.

Indikatorernas indikatornivå beskriver den nivå eller riktning indikatorns värde ska ha nått för att visa ett positivt bidrag till målet. När indikatornivån beskrivs som ökande/minskande, görs jämförelse med utfallet för senast jämförbara period och förändringen ska vara i den angivna riktningen för att ha ett positivt bidrag till målet.

Indikatorernas frekvens anger om nya resultat/utfall för indikator ska redovisas i delårsredovisningen och årsredovisningen (*delår*), eller endast i årsredovisningen (*helår*).

Resultatmål - God tillgänglighet och service			
Indikator	Indikatornivå	Frekvens	Källa
Punktlighet regiontåg	> 93 %	Årlig	TRV / Egen uppföljning
Punktlighet regionbuss (avgång i rätt tid från starthållplats)	> 95 %	Årlig	Egen uppföljning
Punktlighet tätortstrafik (avgång i rätt tid från starthållplats)	> 2020 års nivå	Årlig	Egen uppföljning
Nöjdhet – Invånarnas nöjdhet med kollektivtrafiken	63 %	Delår	Kollektivtrafikbarometern
Nöjdhet – Resenärens nöjdhet med kollektivtrafiken	75 %	Delår	Kollektivtrafikbarometern
Nöjdhet – Kundnöjdhet med servicetrafiken (nöjdhet hela resan inklusive bokningen)	95 %	Delår	Anbarο
Trygghet - Det känns tryggt att resa med kollektivtrafiken - Invånare	72 %	Delår	Kollektivtrafikbarometern
Trygghet - Det känns tryggt att resa med kollektivtrafiken - Resenärer	84 %	Delår	Kollektivtrafikbarometern
Enkelt att resa – Det är enkelt att resa med kollektivtrafiken - Invånare	60 %	Delår	Kollektivtrafikbarometern
Enkelt att resa – Det är enkelt att resa med kollektivtrafiken - Resenärer	80 %	Delår	Kollektivtrafikbarometern
Enkelt att resa – Det är enkelt att köpa biljett och kort - Invånare	80 %	Delår	Kollektivtrafikbarometern

Enkelt att resa – Det är enkelt att köpa biljett och kort - Resenärer	80 %	Delår	Kollektivtrafikbarometern
Upplevd tillgänglighet - Avgångstiderna passar respondentens behov - Invånare	43 %	Delår	Kollektivtrafikbarometern
Upplevd tillgänglighet - Avgångstiderna passar respondentens behov - Resenärer	65 %	Delår	Kollektivtrafikbarometern

Resultatmål - Minskad miljö- och klimatpåverkan

Indikator	Indikatornivå	Frekvens	Källa
Andel förnybart drivmedel - Regionbuss	88 %	Helår	FRIDA
Andel förnybart drivmedel – Tätortstrafik (ej båtbus)	100 %	Helår	FRIDA
Andel förnybart drivmedel - Servicelinjer	20 %	Helår	FRIDA
Andel förnybart drivmedel - Regiontåg	65 %	Helår	FRIDA
Marknadsandel kollektivtrafik	11 %	Delår	Kollektivtrafikbarometern
Marknadsandel hållbart resande	23 %	Delår	Kollektivtrafikbarometern
Samkörning - Styrningseffekt för bokade sjukresor, andel resor som genomförs med linjelagd trafik	> 2019 års nivå	Delår	Egen uppföljning

Hållbar organisation – Ekonomi i balans

Indikator	Indikatornivå	Frekvens	Källa
Nettokostnad mot budget	Beslutad nettokostnadsram	Månatlig	Raindance
Samordningseffekt servicetrafiken, kostnadsbesparing	> 2019 års nivå	Årlig	Egen uppföljning

